

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

Samen aan zet: aardwarmte en de Omgevingswet deel 1

Gelaagdheid toestemmingen
aardwarmte uit diepe ondergrond

02-10-2025 | Fré Hipgrave Ederveen

Samen aan zet: aardwarmte en de Omgevingswet deel 1

Veel gestelde vragen

Geothermie ⇔ Aardwarmte

Geothermie varianten

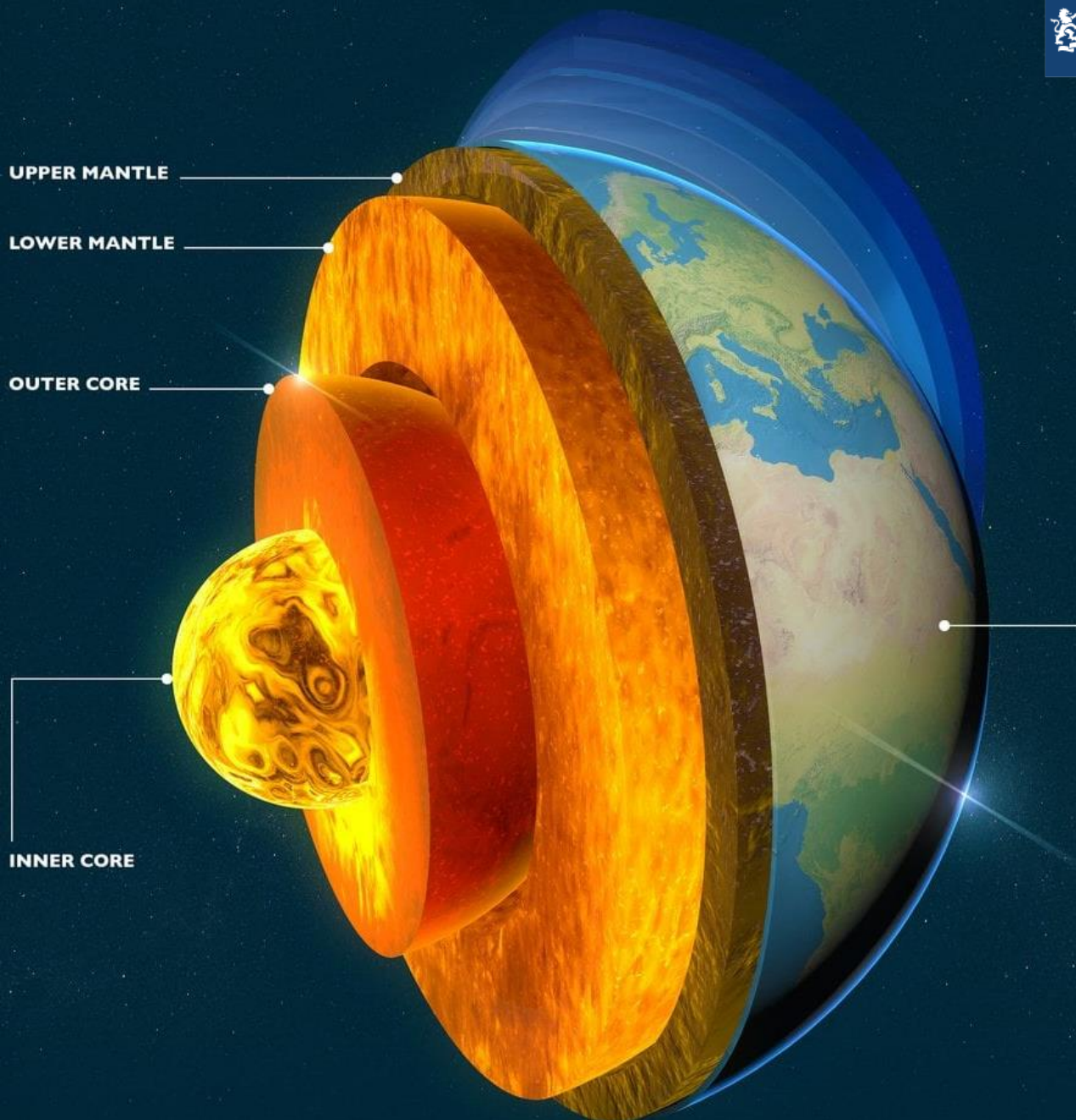
Omgevingswet ≠ Mijnbouwwet

Uitdagingen in de praktijk

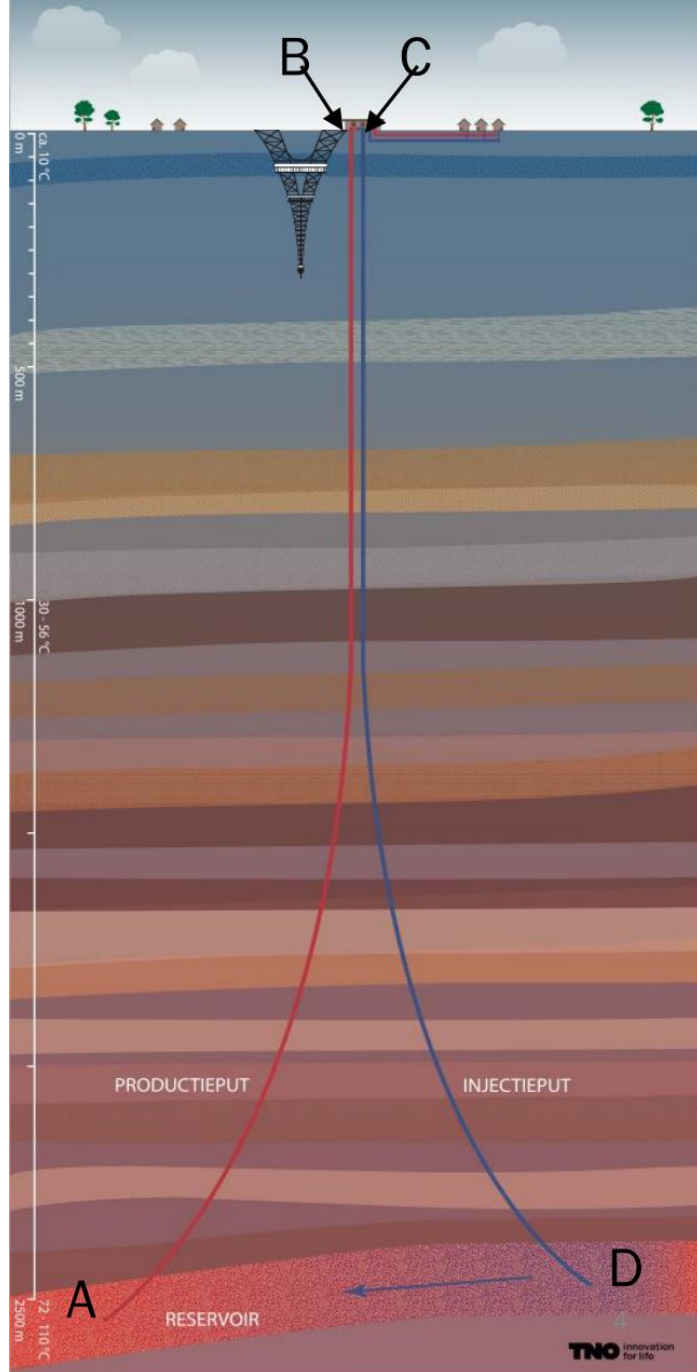
Veel gestelde vragen

- › Welke verplichtingen zijn er voor vergunninghouders?
- › Wat is de relatie tussen ministerie en gemeente?
- › Hoe werkt de 500 m diepte grens?

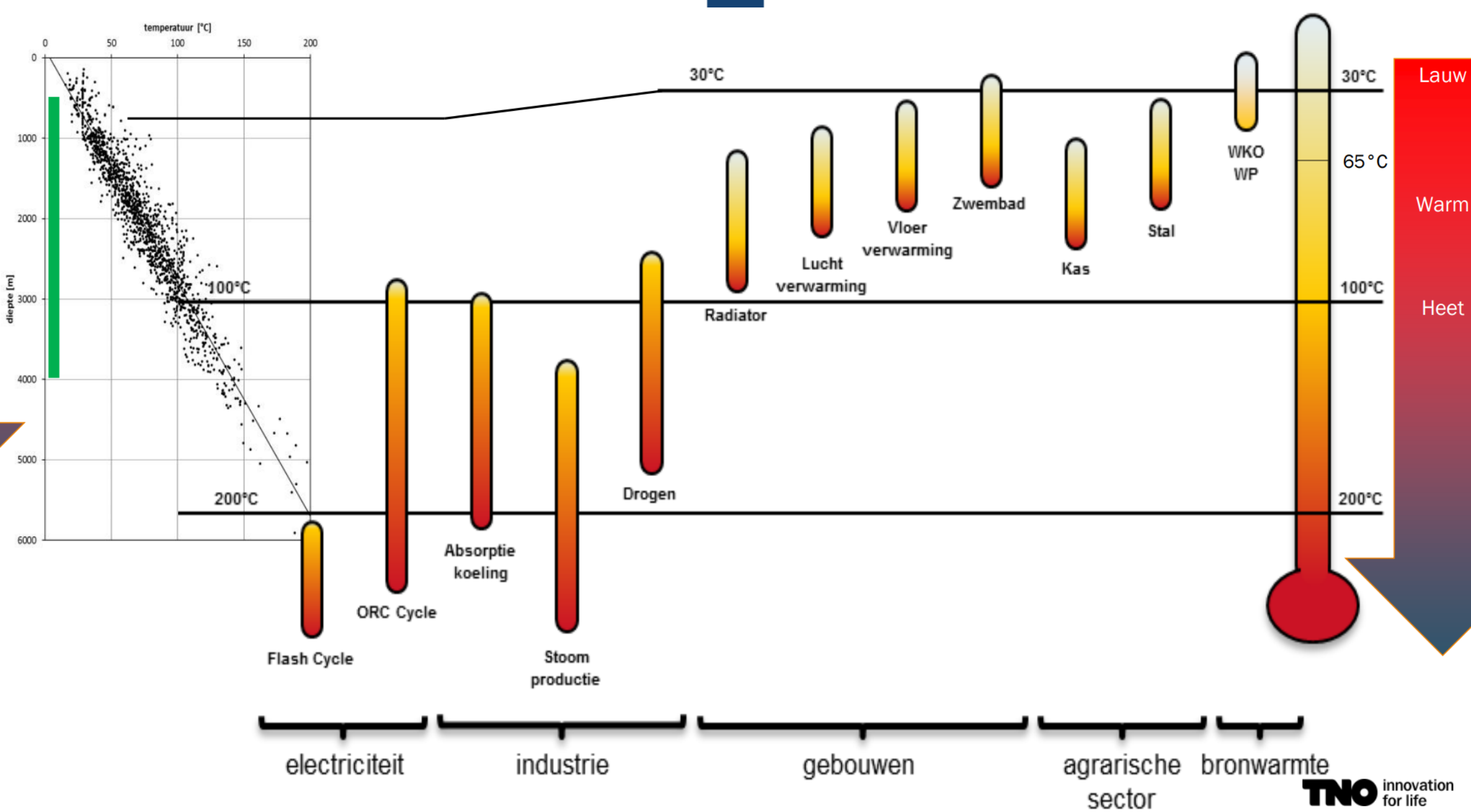
Geothermie ⇔ Aardwarmte

- › Hitte van ontstaan aarde
- › Wrijvingswarmte in de kern
- › Verval van radioactieve mineralen
- › Vuistregel bovenste aardkorst NL: 30°C/km
- › oppervlaktetemperatuur van 10°C
- › Meeste geothermieprojecten laten een iets hoger geothermisch gradiënt zien

Geothermie ⇔ Aardwarmte

- › Water vormt medium voor warmte
- › Water van A -> B -> C -> D
- › Voorwaarde: doorlatende gesteente laag; goede verbinding tussen injectie- en productieput gewenst (D -> A)
- › Onttrekt enkel warmte
 - laag koelt af
- › Warm waterproductie en koud waterinjectie in balans
 - onttrekt geen vloeistof of vrij gas uit ondergrond
- › Wordt wereldwijd vele tientallen jaren toegepast en in Nederland sinds 2007
- › Mijnbouwwet: vanaf 500 meter

Omgevingswet ≠ Mijnbouwwet

- › Omgevingswet - leefomgeving
 - uitgangspunt: decentraal voor integrale benadering en inpassing omgevingsplan
 - uitzondering: mijnbouw centraal
- › Mijnbouwwet - diepe ondergrond
 - centrale overheid
- › Gescheiden wettelijke kaders
- › Verduidelijking en afstemming verdeling gewenst
 - over wettelijke kaders Mijnbouwwet en Omgevingswet en bevoegdheidsverdeling tussen overheden
- › Onderkende knelpunten:
 - o.a. reikwijdte adviesrecht en belangen die bij besluiten o.g.v. Omgevingswet en Mijnbouwwet een rol spelen, rol decentrale overheden en het moment in het proces dat zij die rol hebben

Mijnbouwwet

Aardwarmte opsporen of winnen is verboden zonder startvergunning of vervolvergunning

- enkel houder zoekgebied aardwarmte kan startvergunning aardwarmte aanvragen

Alleenrecht zoekgebied aardwarmte

- anderen in de gelegenheid stellen
- geldigheidsduur 4 + 1 jaar
- niet overdraagbaar, houders toevoegen wel mogelijk

Houder toewijzing zoekgebied vraagt startvergunning aardwarmte aan

- gaat vergezeld van aanvraag instemming aanwijzing uitvoerder
- geldigheidsduur 2 + 1 jaar
- overdraagbaar

Houder startvergunning vraagt vervolvergunning aardwarmte aan

- geldigheidsduur hangt ervan af, gewoon 30 jaar
- overdraagbaar

Mijnbouwwet

Uitvoerder aardwarmte dient werkplan in bij SodM

- werkplan vermeldt alle in een vergunningsgebied uit te voeren mijnbouwactiviteiten
- jaarlijks voortschrijdend vijfjarenplan

Uitvoerder aardwarmte dient werkprogramma in bij SodM

- informatievoorziening in verband met boorgaten
 - aanleggen, uitbreiden, wijzigen, onderhouden, repareren en buiten gebruik stellen

Instemming verwijderingsplan benodigd van Onze Minister

- Opruimen locatie, schoon en veilig achterlaten, etc.
- Afspraken met eigenaar terrein

Instemming rapport over verwijdering mijnbouwwerk

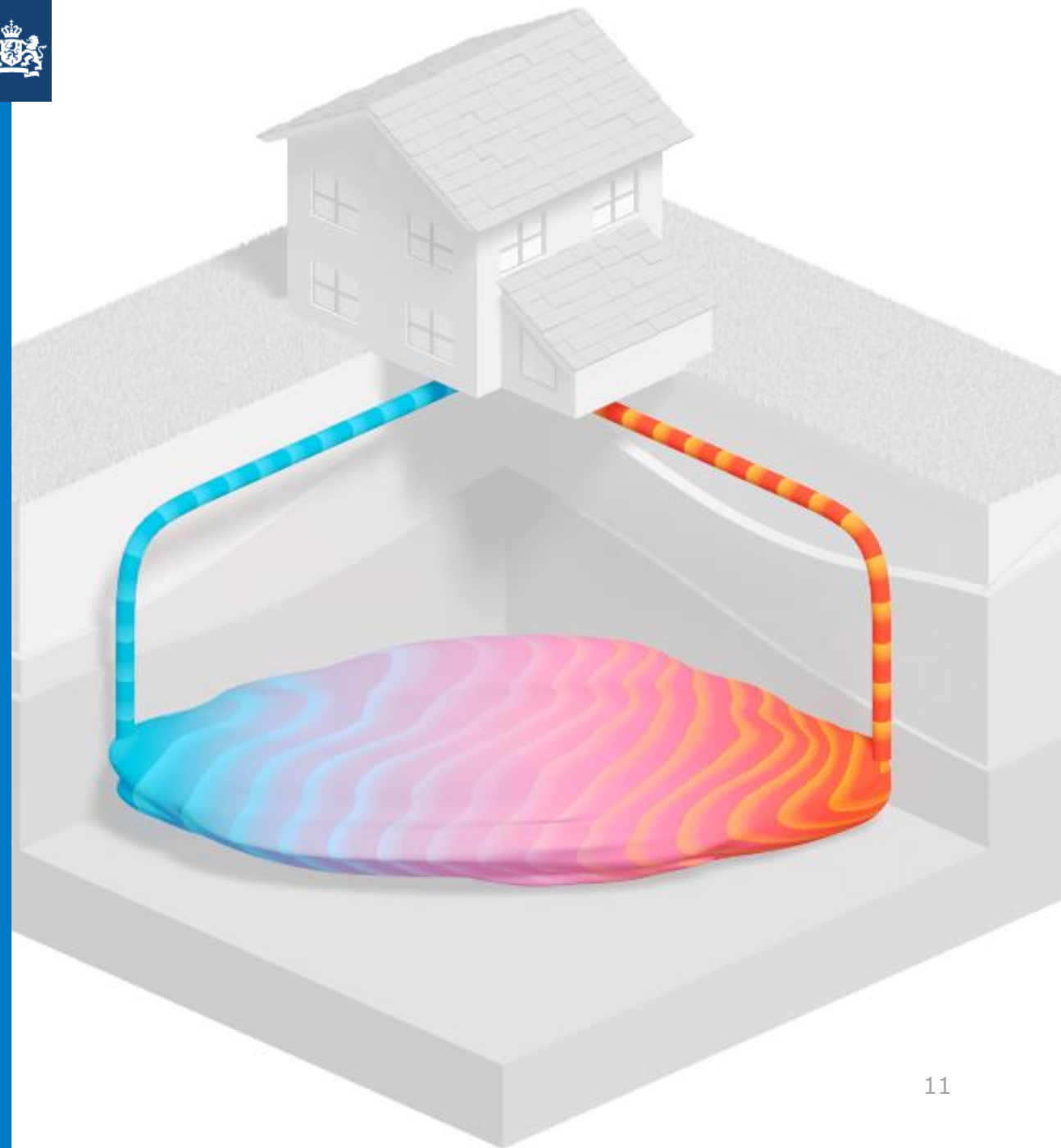
- bewijs dat verwijdering heeft plaatsgevonden overeenkomstig het verwijderingsplan en de voorschriften die aan de instemming met het verwijderingsplan zijn verbonden

Mijnbouwwet

- › Voelbare bevingen worden niet verwacht, toch willen wij voorbereid zijn op onverwachte situaties
- › Waarborgen veiligheid geothermie:
 - wettelijke eisen die gezamenlijk staan beschreven in:
 - Mijnbouwwet
 - Mijnbouwbesluit
 - Mijnbouwregeling
 - aan een start- of vervolgv vergunning aardwarmte verbonden voorschriften
 - rekentools, monitoring, schadevergoeding, toenemende kennis

Omgevingswet

Milieueffectbeoordeling van bepaalde projecten

- Implementatie van Europese regelgeving
- Binnenlandse zaken heeft gekozen voor integratie in omgevingsvergunningen¹
- Voor aardwarmte in hoofdzaak enkel diepboringen aangewezen

Project-mer-beoordeling

- Mededeling voornemen brengt milieueffecten van project in beeld
- Beoordelen of project aanzienlijke milieueffecten kan hebben ('Wel' of 'Geen')
 - Doorgaans 'Geen' voor diepboringen, want tijdelijk en niet te verwachten in Nederland²
- Voorbereidingsbeslissing (geen besluit)
- Beslissing bijlage bij besluit omgevingsvergunning
- de mededeling en aanvraag omgevingsvergunning kunnen tegelijkertijd. Eerst een mer-beoordelingsbeslissing verzoeken, en daarna een aanvraag indienen is ook mogelijk.

¹de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, omdat hiermee 'het recht wordt verkregen om het project uit te voeren'

²"Deze [geothermische] boringen veroorzaken weinig milieubelasting", zie onder andere [Staatsblad 1999, 224 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

Omgevingswet

Omgevingsvergunning

- Activiteiten, zoals bouw-, omgevingsplan-, water-, Natura 2000- en milieubelastende activiteiten
- Los, enkelvoudige aanvraag: voor één activiteit
- Gelijktijdig, meervoudige aanvraag: voor meer dan één activiteit

Milieubelastende activiteit mijnbouw

- Bevoegd gezag is ministerie, tenzij meervoudige aanvraag mijnbouwwerk aardwarmte
- Gemeente is bevoegd gezag voor meervoudige aanvraag met advies en instemming ministerie (acht + vier weken)

Bevoegd gezag andere activiteiten

- Gemeente voor: bouw- en omgevingsplanactiviteiten
- Waterbeheerder voor: wateractiviteiten
- Ministerie van Landbouw Visserij Voedselzekerheid en Natuur voor: Natura 2000-activiteiten
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor: flora- en fauna-activiteiten

Omgevingswet

- › Omgevingsvergunning voor het aanleggen van een mijnbouwwerk (1/2)
- › Omgevingsvergunning voor het exploiteren van een mijnbouwwerk (2/2)
- › Waarborgen veiligheid leefomgeving:
 - rijksregels die gezamenlijk staan beschreven in:
 - Besluit activiteiten leefomgeving
 - Omgevingsplan (bruidsschat)
 - aan een omgevingsvergunning verbonden voorschriften
 - o.a. publicatiereeks gevaarlijke stoffen, bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen, en normen

Bron afbeelding: <https://vb.nl/nl/projecten/energy/uitbreiding-geothermie-installaties-westland>

02-10-2025

Uitdagingen in de praktijk

- › Vergunningverlening, financierbaarheid, betaalbaarheid voor de klant
- › Wet collectieve warmte
- › Veel belanghebbenden
- › Samen doornemen en ervaringen ophalen voor een gezamenlijke oplossingsgerichte aanpak

Bron: <https://www.zerofriction.co/nl/zf-pedia/wet-collectieve-warmte-in-nederland-wat-betekent-het-voor-gemeenten-en-warmteleveranciers>

A. Warmteprogramma
& vaststelling warmtekavel

B. Aanwijzing van een warmtebedrijf

C. Uitgewerkt kavelplan
& vergunningverlening

D. Wijzigingen
& uitvoeringsplannen

Investeringsplan, aanleg
& exploitatie